

GRÖNPLAN MÖLNÅLS STAD

Beslutad av kommunfullmäktige 2018-12-12

Utsikt över Fässbergdalen med naturreservaten Änggårdsbergen och Sandsjöbacka som sträcker sig in i staden från varsitt håll

Medverkande

Grönplanen är framtagen av en arbetsgrupp inom Mölndals stad bestående av Lena Martinsson, Maria Modin och Urban Rickardsson, stadsmiljöavdelningen, tekniska förvaltningen i dialog med andra förvaltningar.

Samtliga foton är tagna av tekniska förvaltningen om inget annat anges.

Innehållsförteckning

Grönplan för Mölndals stad	5
Metodbeskrivning	5
Värdet av det gröna	7
Människan	7
Staden	9
Naturen	11
Riktvärden för park- och naturområden	13
Analys	14
Planeringsprinciper	17
En sammanhängande grönstruktur	18
Viktiga ekosystemtjänster	20
Tillgängliga parker och naturområden	22
Gatuträd och vegetation i trafikområden	24
Stadsdelscentrum och aktivitetsplatser	26
 Fortsatt arbete	 29
 Angränsande planer och dokument	 31
Begreppsförklaring	33
Källor och lästips	34

Gunnebobro

Grönplan för Mölndals stad

Inledning

Mölndal växer och förtätas i snabbare takt än någon gång tidigare i historien. Forskningen är entydig när det gäller grönområdets betydelse för städer och dess invånare samtidigt riskerar just dessa områden i hög grad att exploateras när staden växer. Grönplanen sammanfattar den senaste forskningen gällande värdet av det gröna i stadsplanering.

I grönplanen fastslås också riktvärden för parker och naturområden som tillsammans med ett antal planeringsprinciper ska säkerställa att utvecklingen går mot Vision 2022 med dess tre fokusområden:

EN HÅLLBAR STAD DÄR VI VÄXER OCH MÅR BRA
EN MODIG STAD MED TYDLIG HISTORIA
MÖLNDAL FÖRSTÄRKER VÄSTSVERIGE

Syfte

Syftet är att grönplanen ska fungera som ett kunskapsunderlag vid planering av Mölndals stads framtida fysiska utveckling och ett beslutsunderlag för kommande investeringar. Grönplanen syftar även till att främja samordningen mellan förvaltningarna vad beträffar den yttre miljön samt att sprida information om stadens allmänna grönområden, torg och aktivitetsplatser.

Avgränsning

Grönplanen omfattar parker, torg, gatumark och naturområden som förvaltas av tekniska förvaltningen, det vill säga ytor som ligger på mark som är planlagd som allmän plats och ägs av Mölndals stad. Grönplanen omfattar också större natur och friluftsområden utanför allmän plats, där tekniska förvaltningen förvaltar spår och leder.

Stadsledningsförvaltningen förvaltar betydande delar av kommunens grönstruktur i form av skolgårdar, förskolegårdar och tätortsnära skogsområden. Denna mark är viktig ur ett grönstrukturperspektiv men hanteras i andra planer och strategier.

Metodbeskrivning

Grönplanen har delats in i tre huvuddelar. Den första delen handlar om värdet av det gröna, där fakta och forskning kring grönområden och dess betydelse

se för människor, städer och naturen har sammanställts. I del två presenteras ett antal riktvärden för parker och naturområden som tagits fram med forskningen som utgångspunkt. Som komplement till riktvärdena har även ett antal planeringsprinciper definierats. Planeringsprinciperna presenteras och förtydligas i del tre.

Vid sidan av grönplanen finns 12 stycken stadsdelsfördjupningar. Stadsdelarnas fördjupade grönplaner innehåller beskrivningar av parker, torg och grönområden i respektive stadsdel. De innehåller också nulägesanalyser gjorda utifrån planeringsprinciperna samt förslag på åtgärder. Till dessa finns också ett kartlager i stadens kartsystem. I kartan får alla som arbetar med stadsplanering och projekt i Mölndal möjlighet att enkelt se vilka värdefulla grönområden som finns i staden. Kartan kan även användas för kommunikation med medborgarna och övriga förvaltningar i staden.

Ridspår vid Djursjön

För den som vill veta mer finns de stadsdelsvisa fördjupningarna och kartan på Mölndals stads hemsida.

www.molndal.se

.Gamla gärdesgårdar utgör viktiga livsmiljöer för många olika arter

Värdet av det gröna

Människan

EN HÅLLBAR STAD DÄR VI VÄXER OCH MÅR BRA

Hälsa och rekreation

Gröna miljöer är viktiga för människors hälsa och välbefinnande. Vistelse i naturmiljöer förbättrar den mentala kontrollen, koncentrationsförmågan och hjärnans återhämtning. Att ha utsikt mot gröna miljöer ger sänkt blodtryck och minskad stress. Personer som bor nära grönområden med höga rekreativvärden är mer nöjda med sitt bostadsområde, är mer fysiskt aktiva, mindre stressade och har en mer hälsosam vikt. Naturlika miljöer är viktiga för att hjärnan ska kunna återhämta sig från mental trötthet. Man har funnit tydliga samband mellan hur långt äldre personer promenerade varje vecka och hur mycket grå hjärnsubstans* de hade kvar vid en uppföljning efter nio år. *(Hela staden argument för en grönblå stadsbyggnad – SLU)*

*Viktigt för bland annat minnet och problemlösning

Mötesplatser och tillgänglighet

Grönområden fungerar som sociala mötesplatser och kan främja socialt deltagande och interaktion. De offentliga parkerna och grönområdena är gratis och tillgängliga för all oavsett social status och ekonomisk situation. Därför spelar de en extra viktig roll som mötesplatser och för social interaktion.

Att grönområdena är tillgängliga och nåbara är extra viktigt för de grupper som har svårt att röra sig längre sträckor. Bra och lättillgängliga promenadområden är av stor betydelse för äldres hälsa. Både kunskapsmässig, fysisk och kognitiv tillgänglighet är viktig att ta hänsyn till. Barn är en annan grupp med begränsad rörelseräckvidd för vilka det är helt avgörande hur lätt det är att ta sig till grönområdet. Forskning har visat att 300 meter är ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta. Det är också viktigt att det inte finns några stora barriärer på vägen.

För att bostadsnära park- och naturområden ska fungera som mötesplatser måste de vara tillräckligt stora för att rymma flera funktioner och aktiviteter. Storleken har dessutom visat sig avgörande för hur ofta de används och påverkar hur pojkar och flickor

leker tillsammans. *(Hela staden argument för en grönblå stadsbyggnad – SLU)*

Bostadsnära grönska och tillgång till natur stärker grannsamman och sänker människors aggressiva beteende och brottsbenägenhet.

Hela staden - argument för en grönblå stadsbyggnad

Har man 300 m eller mindre till ett grönområde upplever man mindre stress än om man bor längre ifrån.

Hela staden - argument för en grönblå stadsbyggnad

Rådasjöns badplats

Pedagogisk resurs

Att ha nära till gröna miljöer är också viktigt för den ekologiska läskunnigheten, för att få förståelse för naturvårdsfrågor och ett miljöengagemang. Genom att använda grönområden som en pedagogisk resurs kan man öka förståelsen för kretsloppet och våra förutsättningar på jorden. Naturen kan också fungera som en pedagogisk resurs genom till exempel skolskogar. Forskning visar att gröna skolgårdar och möjlighet till odling på skolgården ger förbättrade skolresultat. Förutom kunskap och förståelse för naturen och ekosystem så ger naturen inspiration till nytänkande och innovativa idéer.

Förskolebarn med tillgång till naturområden och vild vegetation utvecklar snabbare motoriska och kognitiva färdigheter jämfört med dem som är begränsade till mer traditionella ytor för lek. Förskolebarns lek i naturområden är dessutom mer dynamisk med bättre samspel och mindre konflikter än i utemiljöer som är mer iordningställda (Grahn et al., 1997; Fjørtoft, 2004).

I de allt tätare städerna riskerar skolgårdar och förskolegårdar att få mindre yta och närheten till omgivande grönområden kan då bli avgörande för barnens välbefinnande och inläring. Skolskogar som är enkla att nå från skolan kan fungera som ett komplement till skolgården där barnen har möjlig-

Bostadsnära odling i Våmmedal

het att utforska ny kunskap och stärka det sociala samspelet.

Bostadsnära odling har visat sig vara särskilt bra mötesplatser för att främja social integration och är samtidigt en viktig pusselbit för att öka den ekologiska läskunnigheten och få förståelse för kretsloppet. Dessutom har det visat sig ha positiva effekter på människors hälsa eftersom personer i hushåll där någon deltar i områdesgemensam urban odling äter frukt och grönsaker betydligt oftare än andra. Det som produceras på fritidsodlingar i Sverige bidrar till den biologiska mångfalden och utgör fantastiska mötesplatser.

En parklekplats inom 1 km från hemmet innebär fem gånger större sannolikhet att ett barn har en hälsosammare vikt än om avståndet är längre

Potwarka et al

Vi utvecklar gemensamma mötesplatser där alla är välkomna och kan uppleva ett livaktigt kultur- och fritidsliv.

Vision 2022

Staden

EN MODIG STAD MED TYDLIG HISTORIA

Ekosystemtjänster

Grönstrukturen i tätorter ger oss en lång rad produkter och tjänster, som kostar stora summor om man ska ersätta dem på andra sätt. Ett ord för att sammanfatta dessa produkter och tjänster är begreppet ekosystemtjänster.

En väl planerad grönstruktur är en förutsättning för att hantera anpassningen till ett förändrat klimat i våra städer. Med klimatförändringarna kommer med stor sannolikhet skyfallen att öka. Grönstrukturen binder stora mängder vatten vid nederbörd och dagvattenvolymen i våra ledningssystem kan reduceras markant genom att låta det infiltrera i olika grönområden. Mark som är hårdgjord kan ge upphov till en upp till 10 gånger större mängd vattenavrinning än vad grönytor gör. Ett stort träd har en avdunstning från bara bladen på cirka 400 liter per dag.

Genom att samla regnvatten på strategiska platser kan man få översvämningsmagasin vid kraftiga regn och magasinera vatten som kan användas vid torka. Våtmarker ger många ekosystemtjänster och är särskilt effektiva som utjämningsmagasin, de är samtidigt extra värdefulla när det kommer till biologisk mångfald.

Klimatförändringarna kommer att öka behovet av skugga i våra städer och där kan grönstrukturen och framför allt träd spela en viktig roll. Grönstrukturen sänker temperaturen på sommaren och skyddar från skadligt UV-ljus. Stora parker kan sänka lufttemperaturen även för omgivande byggnader. Skugga från träd minskar energiförbrukningen genom att minska behovet av luftkonditionering.

Grönstrukturen kan även bidra till en minskning av energiförbrukningen på vintern då träden dämpar värmeförluster genom att bland annat minska vindpåverkan. Gröna tak och fasader kan ytterligare hjälpa till att minska energiförbrukningen i byggnader och samtidigt utgöra en del av grönstrukturen. Genom att grönstrukturen binder partiklar och giftiga ämnen hjälper den till att rena luften. Den är också effektiv som ljuddämpare då den absorberar ljud. Grönstrukturen stabiliserar marken och motverkar erosion genom att binda jorden.

Vegetation nära husen jämnar ut luftens temperatur och minskar behovet av både uppvärmning och luftkonditionering.

Hela staden - argument för en grönbå stadsbyggnad

Värdet av parker och friytor på Long Island, New York har beräknats till 2,74 miljarder dollar

The Trust for Public Land

Mölndals innerstad. Fotograf Henrik Thomsson

Attraktionskraft

Grönområden ökar attraktionskraften i en stad och ger ökade mark och fastighetsvärden. 37 % tycker att grönområden spelar en viktig roll när man ska flytta till en ny stad. 61 % är beredda att betala mer för ett boende nära ett grönområde. 50 % av alla tillfrågade svenskar vill ha mer grönområden i sin stad, att jämföra med att 24 % vill ha fler cykelbanor och lika många vill ha fler parkeringsplatser. (*Global Garden Report 2012 av Kairos Futures*)

När en stad är attraktiv att bo i blir den också attraktiv för företag att etablera sig i. Allt fler städer har aktivt satsat på sina offentliga miljöer och parker som motor i stadsbyggnadsprocessen och för att locka turister. New York är kanske det mest kända exemplet på detta. Men också här i Sverige har vi exempel som Malmö som på tio år, sedan staden började satsa mer på attraktiva offentliga miljöer, nästan fördubblat inkomsten från besökare. (*Hela staden argument för en grönblå stadsbyggnad – SLU*)

Grönområdena i sig måste också vara attraktiva för att de ska användas. Olika personer upplever olika typer av grönområden som attraktiva, vilket bland annat varierar beroende på vilken livsfas man är i. Det är därför viktigt att det finns en variation i både innehåll, funktion och karaktär. Det är också viktigt

Utdelning av blomsterlök i stadsparken

att grönområdena är välskötta och driftsaspekten beaktas när nya områden byggs så att de går att skötas på det sätt som det är avsett.

Identitetsbärare

Den gröna miljön är viktig som identitetsbärare och bärare av ortens historia. Det brukade kulturlandskapet, fornlämningar, gravfält, parker och alléer är några gröna miljöer som påminner om vår historia och ger identitet till staden och bygden. Ett välvårdat kulturarv kan hjälpa till att ge människor en förankring i tillvaron. Stora, gamla träd, kyrkogårdar och koloniområden är andra exempel på gröna miljöer som ger identitet och särprägel till en plats.

Grönska fungerar som stadsbyggnadselement vilket både skapar en läsbarhet i staden, tar ner skalan vid hög bebyggelse och skapar ett bra vistelseklimat i staden. Träd har visat sig ha hastighetsdämpande effekt om de är planterade längs en gata, genom att trädens vertikaler hjälper föraren att uppfatta farten. En amerikansk studie av bilförare har bland annat visat att gator som är kantade av träd upplevs som mer säkra än gator där träd saknas. (Rosenblatt et al., 2008).

Malmö har på tio år, sedan staden började satsa mer på attraktiva offentliga miljöer, nästan fördubblat inkomsten från besökare

Hela staden - argument för en grönblå stadsbyggnad

I dialog med Mölndalsborna skapar vi en livskraftig utveckling av Mölndal som stärker vår gemensamma identitet och stolthet.

Vision 2022

Naturen

MÖLNDAL FÖRSTÄRKER VÄSTSVERIGE

Biologisk mångfald

Förlusten av livsmiljöer och arter räknas som ett av vår tids största problem. Sverige har till följd av detta undertecknat och ratificerat *Konventionen om biologisk mångfald*. Skälen till att bevara den biologiska mångfalden i så väl våra städer som på landsbygden är många. När den biologiska mångfalden minskar leder det till att ekosystemet fungerar sämre och i värsta fall kollapsar.

Att det finns en biologisk mångfald är en förutsättning för att upprätthålla näringskedjorna i naturen och som säkerhet om större förändringar sker, så att nyckelarter kan ersättas om förutsättningarna förändras. Det är viktigt att grönplanen stämmer väl överens med kommunens Naturvårdsplan och är en del i arbetet att implementera denna. Det övergripande naturvårdsmålet är "*att kommunen bevarar och ökar den biologiska mångfalden av nu eller tidigare naturligt förekommande arter och naturtyper. Samtidigt ska människans möjligheter till rika naturupplevelser föras vidare till kommande generationer och naturresurser ska utnyttjas långsiktigt och hållbart*".

Gröna kilar

Grönområden behöver hänga samman för att ekosystemen ska fungera och bli livskraftiga. Växter och djur ska kunna sprida sig men också människor behöver kunna röra sig i gröna stråk för en spännande och varierande miljö i tätorterna. Storleken på de sammanhängande grönområdena är också avgörande och tillräckligt stora obrutna naturområden med stor biologisk mångfald behöver säkerställas.

Strukturbild för Göteborgsregionen är en överenskommelse mellan Göteborgsregionens medlemskommuner där man tar ett gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Bland annat fastslås att de gröna kilarna ska tas tillvara och utvecklas. Vid all fysisk planering finns det ett ansvar att se till att kilarna inte byggs igen. Spridningen av djur och växter mellan värdefulla park- och naturområden ska kunna ske utan större hinder.

Fragmentering av livsmiljöer för växt- och djurarter är ett av de största hoten för biologisk mångfald. När städer växer och förtätas är det viktigt att värna om den sammanhängande grönstrukturen. Genom medveten utformning och skötsel av grönområden, gräsmattor och andra allmänna ytor kan staden bidra till att öka den biologiska mångfalden.

Vi verkar för en utveckling av Mölndal som är socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar.

Vision 2022

Jämfört med stora, ensartade jordbruksområden erbjuder staden en miljö med både större variation och mindre insektsgifter.

C/O City

Strukturbild för Göteborgsregionen framtagen av GR

Mölndals stadspark

Riktvärden för park- och naturområden

För att säkerställa att alla Mölndalsbor har tillgång till bra och kvalitativa grönområden har ett antal riktvärden tagits fram.

Alla Mölndalsbor i tätort ska ha tillgång till alla av följande parktyper:

Bostadsnära park eller natur	Stadsdelspark	Stadspark
Mindre grönområde som ska vara lätt att nå för alla åldrar och är extra viktig för de grupper där rörelsefriheten är begränsad så som hos mindre barn och äldre. Utgör en viktig miljö för såväl rekreation som naturupplevelser och social samvaro.	Ett större grönområde som fungerar som stadsdelens viktigaste gröna målpunkt. Det ska vara en park med flera olika funktioner och det ska finnas en anledning att göra utflykt hit.	En park som är av intresse för hela kommunen. Stadsparken fungerar som plats för kulturarrangemang och festligheter. En hög skötselnivå och höga krav på materialval är viktigt.
Max 300 meter från bostad utan att korsa trafikintensiva vägar, järnväg, större vattendrag eller större nivåskillnader	1 km meter från bostad minst en i varje stadsdel	30 minuter med kollektivtrafik minst en i varje kommunal del (Mölndal, Kålleröd, Lindome)
minst 0,2 hektar (2 000 m ²)	minst 1 hektar	minst 2,5 hektar
varierad vegetation, mötesplats med möjlighet till vila och naturupplevelse	varierad vegetation, mötesplats med möjlighet till lek, vila, rekreation och naturupplevelse	varierad vegetation med hög skötselnivå, mötesplats med möjlighet till lek, vila, rekreation, naturupplevelse och evenemang

Alla Mölndalsbor ska ha tillgång till någon av följande naturområden:

Närströvsområde	Friluftsområde
Stort naturområde med varierande natur och kulturupplevelser. Här kan man promenera, motionera eller bara uppleva naturen i lugn och ro.	Större naturområde med varierande natur och kulturupplevelser. Här finns möjlighet att promenera, motionera, bada, rida och att få uppleva lugn och ro.
max 2 km från bostad	max 2 km från bostad
minst 10 hektar (100 000 m ²)	minst 35 hektar (350 000 m ²)
rikt växt och djurliv, flera stigar och motionsspår att välja på	rikt växt och djurliv, iordningställda motionsspår med markeringar, samlingsplats med skyltning, parkering, närhet till kollektivtrafik.

Andra viktiga platser i grönplanen:

Fickpark	Skolskog
Mindre park eller plats med sittplats och planteringar. Viktigt komplement som mötesplats när det är långt mellan parker i området.	Ett skogsområde som sköts och används av skola i närheten. Alla låg- och mellanstadieskolor i Mölndal ska ha tillgång till en skolskog som går att nå från skolan på ett trafiksäkert sätt.

Analys

Analysen är gjord med hjälp av GIS och med riktvärden för park- och naturområden som utgångspunkt. För att göra arbetet med grönplanen mer lätthanterligt har Mölndals stad delats in i 12 stadsdelar. Varje stadsdel har en fördjupad grönplan. Som gräns för dessa stadsdelar har nyckelkodsområdenas (NYKO) gränser använts så långt som möjligt. Indelningen har gått ut på att hitta områden som geografiskt hör ihop på ett naturligt sätt och som har ett stadsdelscentrum. En förklaring till hur stadsdelarna är indelade finns på sidan bredvid.

Bostadsnära park eller natur

Tillgången på bostadsnära park eller natur är god i Mölndal. I tätorten har 94,9% av befolkningen tillgång till bostadsnära park eller naturområde på minst 0,2 hektar inom 300 meter. Brist på bostadsnära park eller natur inom 300 meter finns för boende i området Stallbacken - Idrottsvägen i centrala Mölndal, Torggatan i Östra Mölndal samt boende vid delar av Streteredsvägen i Kålleröd.

Stadsdelsparker

När det gäller tillgången till stadsdelspark inom en kilometer finns det brister på flera håll i staden. I de flesta stadsdelar finns det dock parker som är tillräckligt stora men där innehållet inte håller

Horsikan

tillräcklig kvalitet för att kunna klassas som stadsdelspark. I vissa stadsdelar som tex Krokslätt finns det dock brist på lämpliga parker och större åtgärder för att få till en stadsdelspark är nödvändiga.

Stadsparker

Stadspark finns bara i Mölndal men i både Kålleröd och Lindome finns parker som lämpar sig att utvecklas till stadsparker.

Frilufts- och närströvmråden

Alla mölndalsbor har tillgång till friluftsområde eller närströvmråde inom 2 kilometer. Dock finns flera starka barriärer som begränsar tillgången, Pepparedsledens barriär mellan närströvmrådet och bostadsområdet i Balltorp är ett exempel. Tillgången på frilufts- och närströvmråden är också något begränsad i Råvekärr, men där utgör närheten till Bohusleden en stor tillgång.

Fickparker

I de tätbebyggda delarna i norra och centrala Mölndal spelar fickparkerna en extra stor roll som mötesplatser och platser för vila eller gröna upplevelser.

Skolskogar

Idag finns det 15 skolskogar i Mölndal och de flesta låg och mellanstadieskolor har tillgång till en skolskog. De skolor som i dagsläget (2018) saknar skolskog är Hällesåkersskolan, Fässbergsskolan och Almåsskolan. Vid planering av nya skolor är det viktigt att tidigt ha med tillgången till skolskog då det kan behöva iordningställa säkra gångvägar eller nya entréer för att skolskogen ska gå att använda på ett ändamålsenligt sätt.

Den som vill veta mer om analyserna och tillgången på de olika kategorierna kan läsa mer i stadsdelsfördjupningarna.

Stadsdelar och stadsdelsparker

Eklanda

1. Eklanda skogs park

Toltorp- Bifrost

2. Bifrostparken

Krokslätt

- saknas

Centrala Möndal

3. Jungfruparken
4. Åbybergsparken
5. Åbykullen

Åbro-Balltorp

6. Hills park

Lackarebäck

7. Stensjöparken

Forsåker-Kikås

- saknas

Rävekärr

8. Hulelyckans park
9. Rävekärrsparken

Västra Kållerred

- saknas

Östra Kållerred

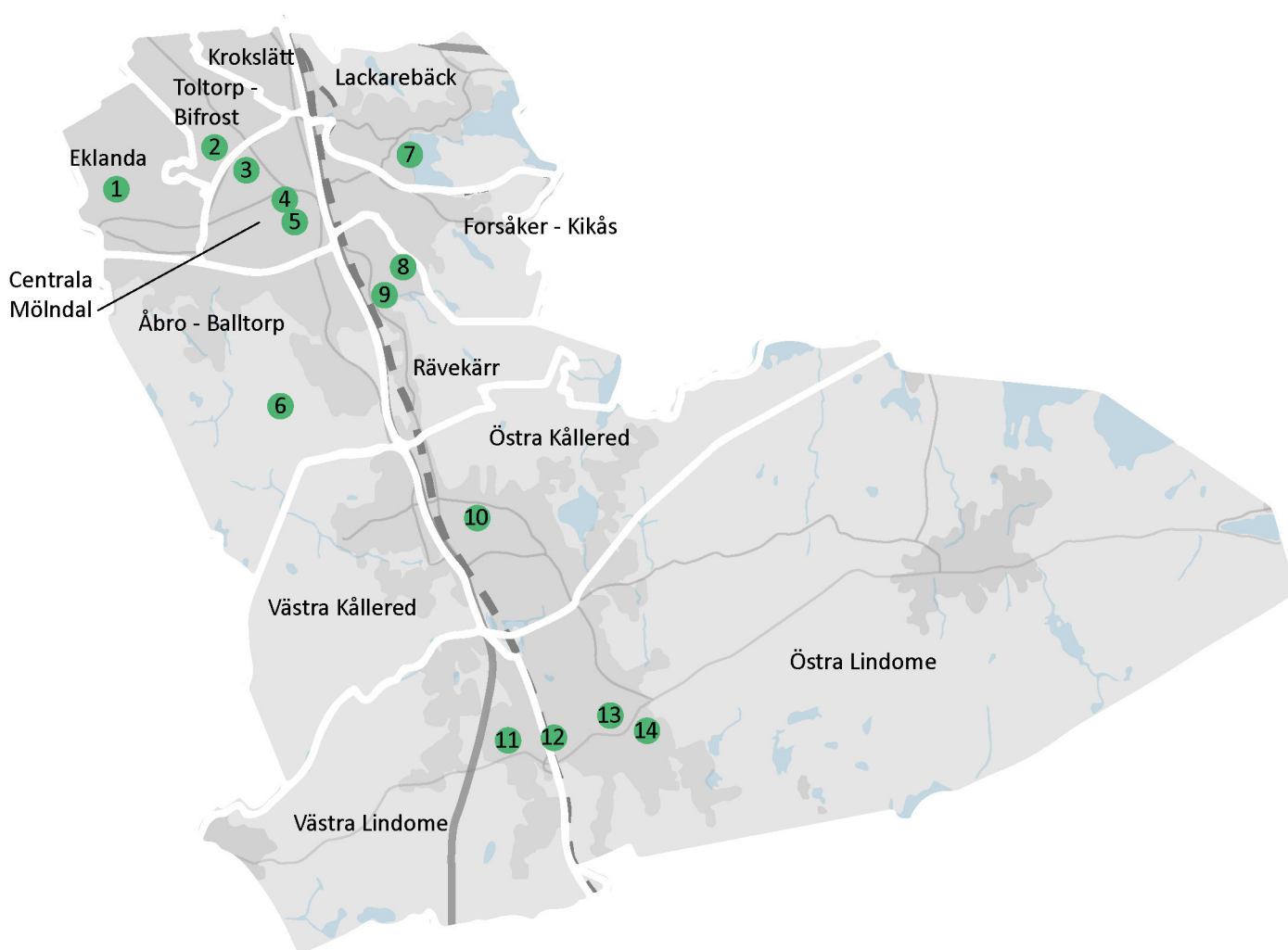
10. Våmmedalsparken

Västra Lindome

11. Gastorpsparken

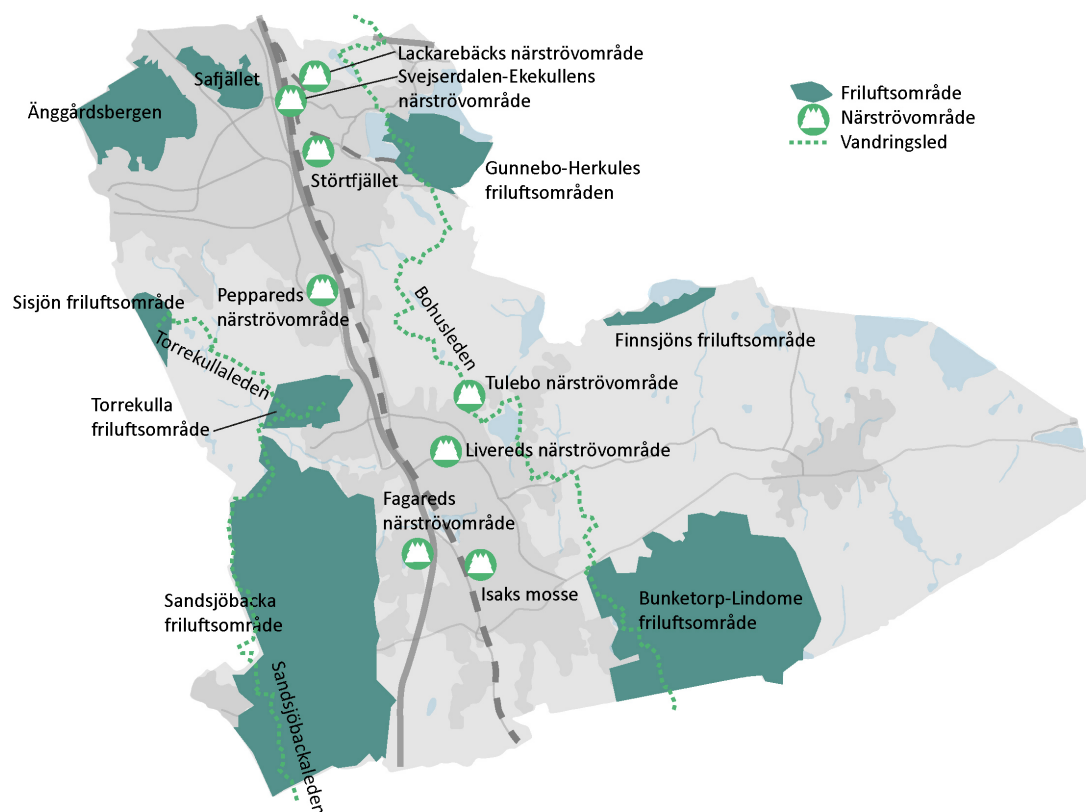
Östra Lindome

12. Floraparken
13. Lindome centrum-park
14. Kyrkängsparken

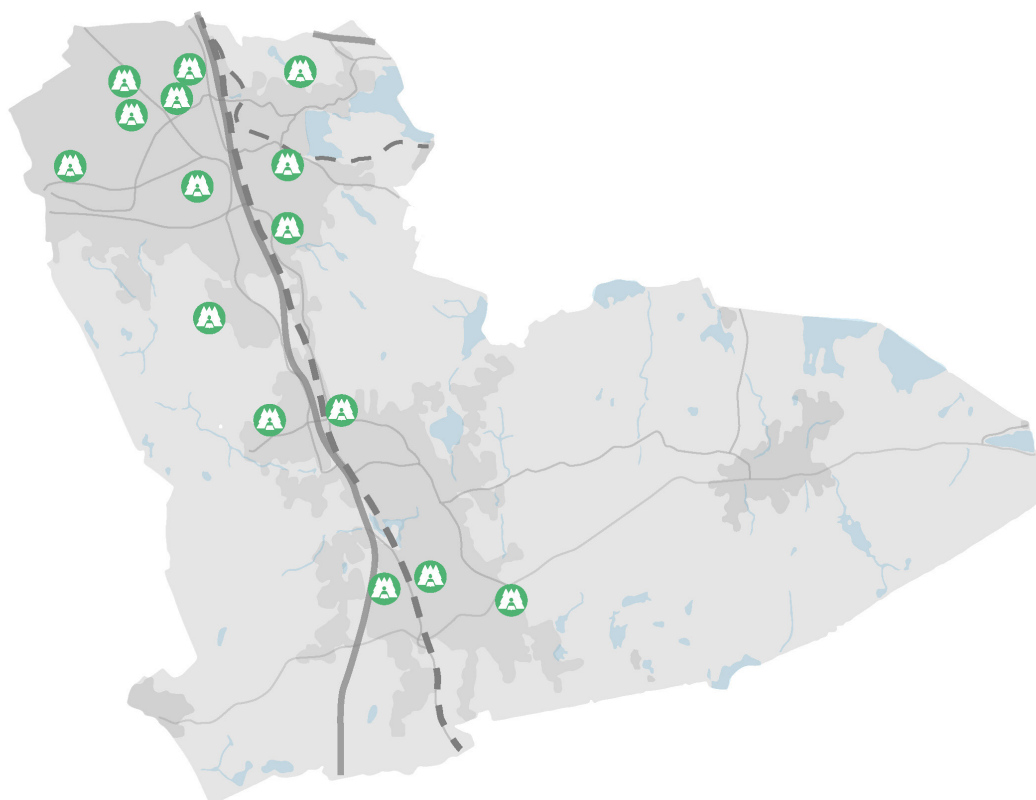

Stadsdelsparker fördelat i de olika stadsdelarna

Frilufts- och närströvmråden

Skolskogar

Planeringsprinciper

Som komplement till riktvärdena har ett antal planeringsprinciper tagits fram. Planeringsprinciperna ska vara vägledande vid all planering och utveckling som berör allmän plats samt vara ett verktyg för att nå stadens vision.

En sammanhängande gröstruktur

- Stadens övergripande grö- och blåstruktur ska vara sammanhängande. Gröna kilar och korridorer ska finnas för spridning av växt- och djurliv och för sammanhängande promenadstråk i grön miljö

Viktiga ekosystemtjänster

- Viktiga ekosystemtjänster ska pekas ut och tas tillvara. Biologisk mångfald ska prioriteras i parker och naturområden

Tillgängliga parker och naturområden

- Parker och grönområden ska vara tillgängliga för alla. Fysiska, kunskapsmässiga och ekonomiska hinder ska minskas.

Gatuträd och vegetation i trafikområden

- I trafikområden ska träd och annan vegetation användas för att skapa vackra och tydliga gaturum där klimatet förbättras.

Stadsdelscentrum och aktivitetsplatser

- Varje stadsdel ska ha ett attraktivt stadsdelscentrum där människor kan mötas samt ett varierat utbud av aktivitetsplatser

Varje planeringsprincip presenteras mer ingående i följande avsnitt. Varje princip inleds med en beskrivande text och hur staden bör arbeta med principen. Utifrån varje planeringsprincip är en nulägesanalys gjord och framtida utmaningar identifierade.

Mölndalsåsen och Göteborgsvägen mot norr med solnedgång över Saffället. Fotograf Henrik Thomsson

En sammanhängande grönstruktur

Stadens övergripande grön- och blåstruktur ska vara sammanhängande. Gröna kilar och korridorer ska finnas för spridning av växt och djurliv samt för sammanhängande promenadstråk i grön miljö.

Grönområden behöver hänga samman för att våra ekosystem ska bli livskraftiga. Växter och djur, men också människor behöver kunna röra sig i sammanhängande gröna stråk. Storleken på grönområdena är avgörande både för hur de används av människor och för att kunna främja den biologiska mångfalden.

Mölndal är omgiven av stora naturområden som från olika håll sträcker sig in i staden. Flera av dessa består av skyddad natur i form av naturreservat och Natura 2000 områden. Det är viktigt att kopplingen mellan dessa gör att människor, djur och växter kan röra sig på ett bra sätt. Vid all fysisk planering behöver hänsyn tas till dessa kopplingar och åtgärder göras där behovet att förstärka dessa finns.

Vid förtätning i befintlig stadsmiljö är det extra viktigt att värna om de kopplingar till omgivande grönområden som finns. Detta för att säkerställa

Bäverparken längs Mölndalsån söder om innerstaden

att alla har tillgång till parker och grönområden i enlighet med riktvärdena. I den mer tätbebyggda norra och centrala delen av staden är parkerna små och ligger isolerade från varandra och kopplingen till de större grönområdena och gröna stråken blir då extra viktiga.

I strukturbild för Göteborgsregionen pekas den gröna kil som går från Slottsskogen och Änggårdsbergen i norr till Sandsjöbacka i söder ut som extra viktigt att värna om. Här utgör i dagsläget Söderleden och Jolengatan två starka barriärer som behöver brytas för att kilen ska nå sin fulla funktion.

Mölndalsån och Lindomeån utgör viktiga blågröna korridorer, dock behöver både den fysiska och upplevda tillgängligheten från omgivningen till dessa stärkas.

Planeringsprinciper

Stadens gröna kilar ska tas tillvara och utvecklas

Befintliga grönstråk ska kopplas samman och utvecklas

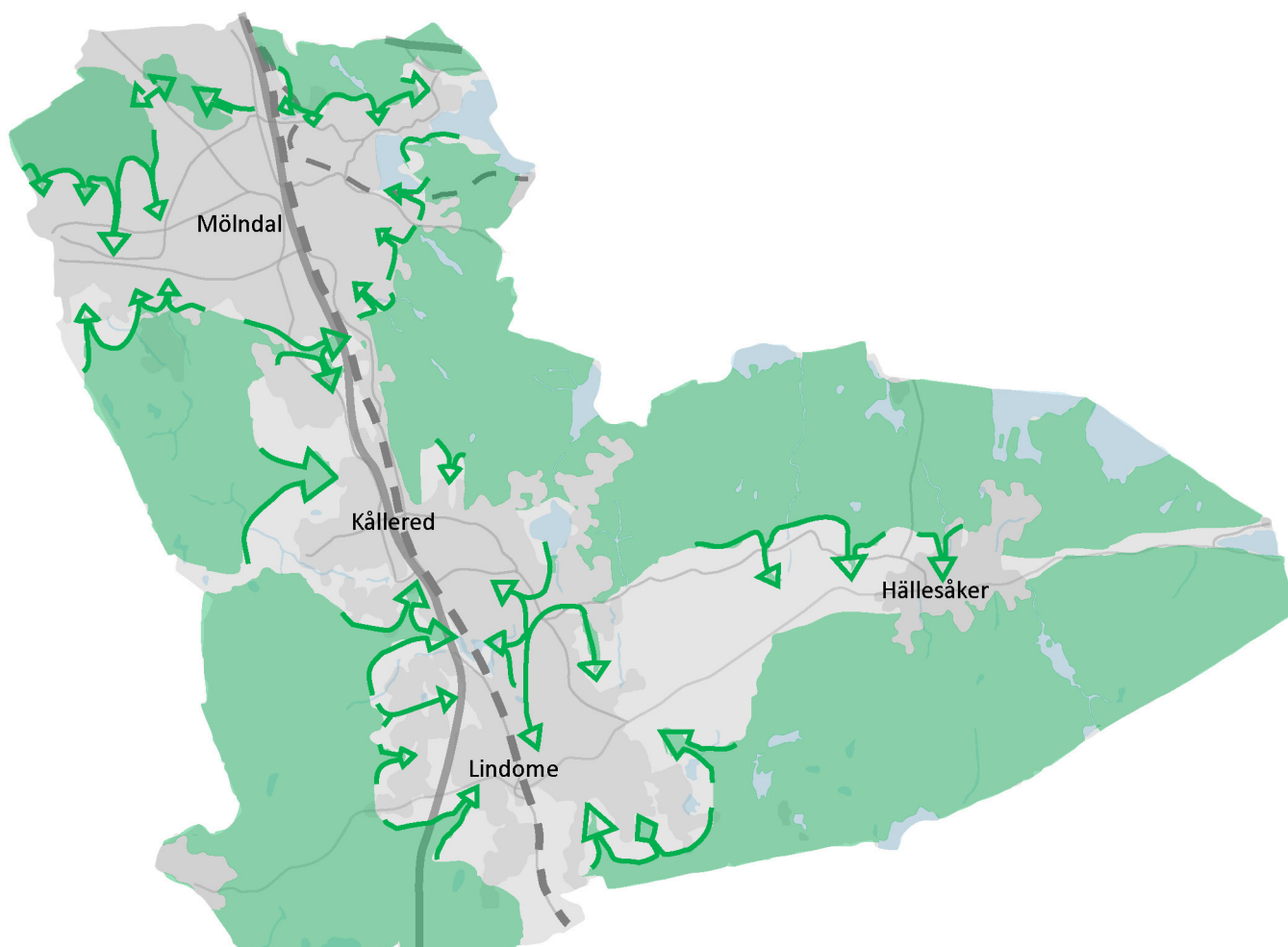
Viktiga gång och cykelstråk ska planeras i gröna miljöer

Kopplingen från omgivningen till stadens blågröna stråk ska stärkas både fysiskt och upplevelsemässigt

Sammanhängande grönstruktur

Mölndal är omgiven av stora naturområden som sträcker sig in i staden från olika håll. Det finns dock flera starka barriärer som delar staden. Det är dels stora vägar som E6 och Söderleden men också järnvägen med både kust till kust banan och västkustbanan som går genom Mölndal.

Stadens större naturområden med dess kopplingar in i tätorterna

Viktiga ekosystemtjänster

Viktiga ekosystemtjänster ska pekars ut och tas tillvara. Biologisk mångfald ska prioriteras i parker och naturområden

Mölnadal har bra förutsättningar för att ta till vara på de ekosystemtjänster som bland annat kan vara en förutsättning för att klara anpassningen till ett förändrat klimat. Men det är viktigt att identifiera dessa ekosystemtjänster tidigt och säkerställa att de fungerar även i en allt tätare stad. En förutsättning för fungerande ekosystemtjänster är att det finns en biologisk mångfald. Det är därför viktigt att i all planering av både drift och investeringsåtgärder ha med sig det perspektivet.

Stadens natur och kulturresevat så som Änggårdsbergen, Sandsjöbacka och Gunnebofriluftsområde utgör viktiga ekosystemtjänster i form av rekreation och hälsa. Men de mindre bostadsnära park och naturområdena fyller en minst lika viktig funktion för denna ekosystemtjänst då det är främst dessa som nyttjas till vardags och framför allt av barn.

Alléer, gärdsgårdar och parker kan berätta något om vår historia och hur staden såg ut och användes

Bin utgör en väldigt viktig ekosystemtjänst i form av pollinerare av våra livsmedel.

en gång i tiden. Dessa tillgångar kan både skapa identitet till ett område men också locka turister och besökare. Gunnebo friluftsområde är ett tydligt exempel på detta men en sparad gärdsgård i ett bostadsområde är också en viktig ekosystemtjänst som kan skapa ett stort mervärde på platsen.

Rätt utformade trafikgrönytor kan fungera både för rening och fördröjning av dagvatten, rening av farliga luftpartiklar och verka bullerdämpande. Dessa ytor är många gånger extra utsatta när allt fler funktioner ska få plats på samma ytor och det är därför viktigt att ha med sig detta redan tidigt i stadsplaneringen. Träd kan bidra med extra många viktiga ekosystemtjänster i dessa miljöer.

När klimatförändringarna leder till tätare skyfall som ger mer mängd nederbörd på kort tid är det viktigt att det finns ytor där vatten kan fördröjas för att det inte ska bli översvämningar med stora samhällspåverkande konsekvenser som följd. Rätt utformade parker kan fungera som magasin vid dessa skyfall och samtidigt fungera som attraktiva parker övrig tid. Att få till denna typ av parker och grönområden är extra viktigt i områden nära Mölnalsån och Källaredsbäcken där risken för översvämning är extra stor.

Klimatförändringarna kommer leda till ett varmare klimat och behovet av skugga kommer att öka i våra städer. Träd och grönområden jämnar ut temperaturer och ger en välbehövlig skugga varma dagar samtidigt som de ger vindskydd och minskar behovet av uppvärmning vintertid.

Planeringsprinciper

Ekosystemtjänster pekars ut tidigt i planeringen.

Skötsel av parker ska planeras så att den biologiska mångfalden gynnas.

Parker och grönområden ska på lämpliga platser planeras på för att minska flödena i vattendragen vid skyfall.

Möjlighet för skugga ska planeras in i parker, på torg och på aktivitetsplatser.

Vid förändring av befintliga gröna miljöer intill skolor och förskolor bör alltid en konsekvensbedömning göras hur förändringen påverkar verksamheten.

Ekosystemtjänster i staden

För en hållbar utveckling av städer och tätorter är det viktigt att samspela med och utveckla naturens ekosystemtjänster, som ger människan nytta vi ofta tar för givna eller inte ser.

Ekosystemtjänster i staden. Bildkälla Boverket och Naturvårdsverket

Tillgängliga parker och naturområden

Parker och grönområden ska vara tillgängliga för alla. Fysiska, kunskapsmässiga och ekonomiska hinder ska minskas.

Tillgänglighet till våra parker och naturområden handlar både om att man ska ha möjlighet att ta sig dit men också att man ska känna till grönområdena och veta att man har rätt att använda dem. Det kan handla om kunskap om allemansrätten, att det går att ta sig dit med kollektivtrafik eller att det är lätt att orientera sig när man är där.

Tillgängligheten till Mölndals natur och grönområden är på många platser god när det gäller den fysiska tillgängligheten. Däremot behöver kunskapstillgängligheten och informationen bli bättre både vad gäller skyltning och information på tex hemsida. Många parker och naturområden är anonyma och saknar tydliga entrépunkter. Kunskapen om dessa platser behöver bli bättre och mentala och visuella hinder behöver överbyggas.

Stadens större friluftsområden har ofta god tillgänglighet i form av iordninggjorda stigar och elljusspår finns på flera platser i staden. Men även

Genom att bygga tillgängliga spångar kan man göra delar av friluftsområden som annars är svåra att nå tillgängliga för fler

i dessa områden behöver skyltningen och informationen bli bättre. Spångarna som finns behöver också ses över så att de är så tillgängliga för så många som möjligt.

I nuläget (2018) finns nio stadsdelslekplatser i Mölndal, av dessa är sju tillgänglighetsanpassade. Utöver stadsdelslekplatserna finns det ytterligare åtta lekplatser eller näridrottsplatser som är tillgänglighetsanpassade. Tillgänglighetsanpassade lekplatser saknas helt i tre stadsdelar, Forsåker-Kikås, Åbro-Balltorp och Västra Kålleröd. Tillgängliga badplatser finns vid Sisjöns och Södra Barnsjön.

För att göra stadens allmänna platser tillgängliga för alla är också trygghetsaspekten viktig att beakta. Många, framför allt kvinnor och äldre, upplever sig otrygga när de rör sig ute på vissa platser. Genomtänkt belysning, god gestaltning och välskötta områden kan öka tryggheten och därmed tillgängligheten till parker, torg och grönområden för fler.

Planeringsprinciper

Hänsyn ska tas till olika typer av tillgänglighet.

Alla stadsdelar ska ha minst en tillgänglighetsanpassad lekplats.

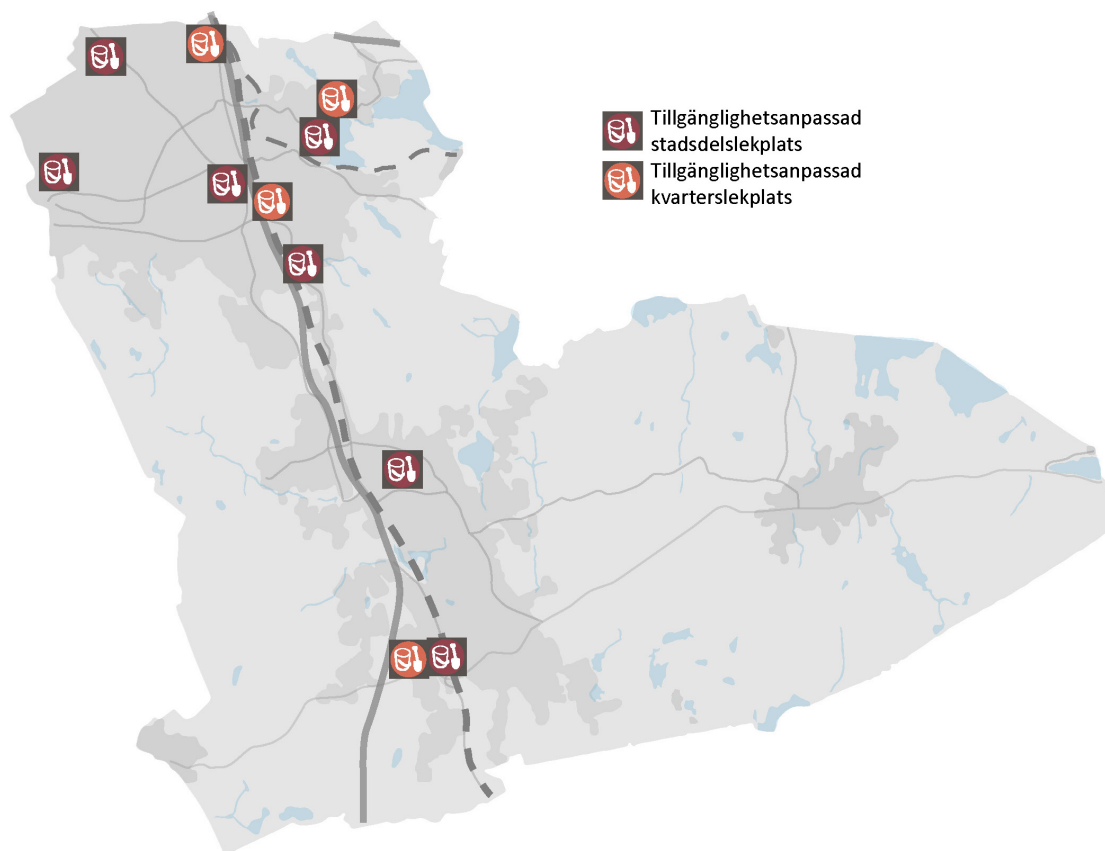
Information om parker och naturområden ska vara tydlig och lättillgänglig.

Motionsspår och leder ska vara tydligt utmärkta med markeringar och spårkartor och med avståndsangivelser ska finnas.

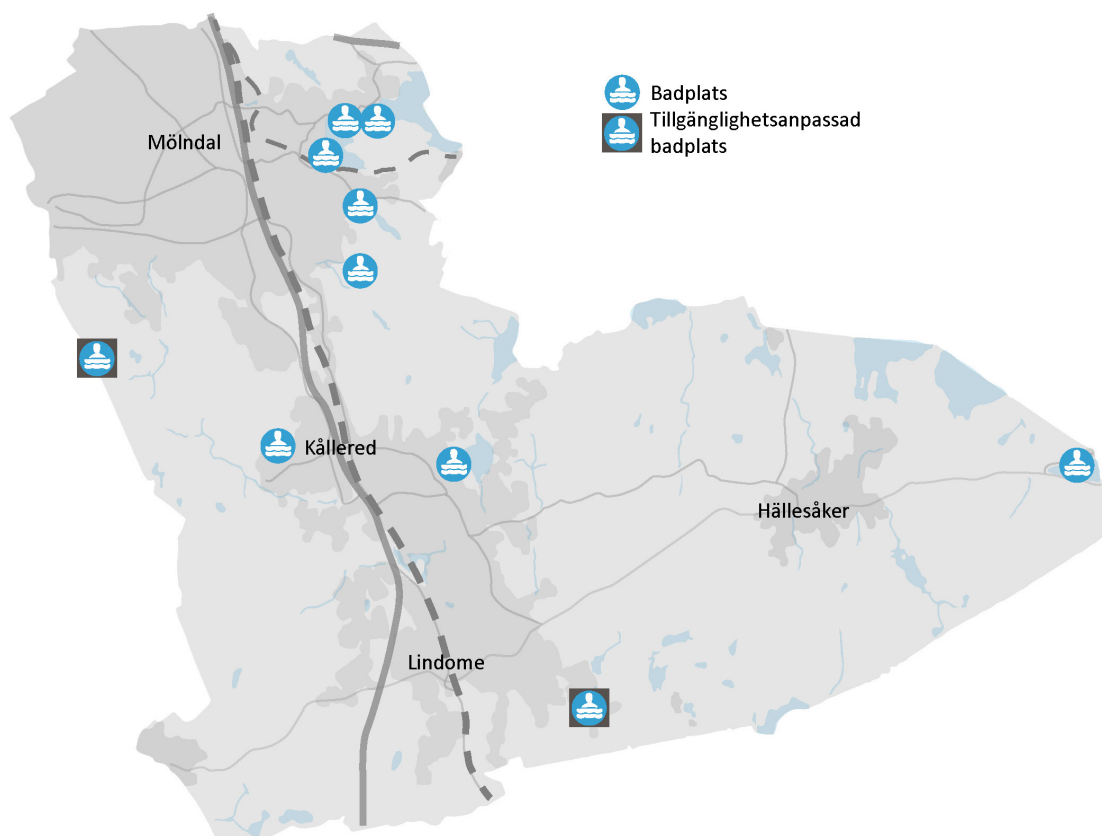
Tillgängligheten till anonyma park och naturområden ökas genom tydliga entréer.

Tillgängliga lekplatser

Badplatser

Gatuträd och vegetation i trafikområden

I trafikområden ska träd och annan vegetation användas för att skapa vackra och tydliga gaturum där klimatet förbättras.

Kopplat till träd finns en mängd olika ekosystemtjänster som är viktiga för både oss människor och den biologiska mångfalden. Om man bortser från park- och naturområden så hittar man de flesta av stadens träd längs med gator och vägar. Träden i anslutningen till trafikområden finns över hela staden och har på så sätt en funktion som spridningskorridorer och bidrar till en mer sammanhängande grönstruktur. Gatuträden är också en stadsbyggnadskomponent som bryter upp stadsväven och ger dynamik.

I en tät stad är det mycket som ska samsas på liten yta och det är viktigt att ha med plats för träd i ett tidigt skede och att plats finns både ovan och under mark. I hårdgjorda ytor krävs att man anlägger skelettjord för att ge utrymme för trädens rötter, det är också viktigt att ta hänsyn till ledningar i ett tidigt skede och i möjligaste mån undvika att placera träd tillsammans med ledningar. Genom att använda vegetation på ett genomtänkt sätt kan man skapa gator där vegetationen både hjälper till som

stadsbyggnadselement och skapar vackra och tydliga gaturum. Vegetation och träd kan också hjälpa till att skapa ett bättre klimat genom att minska vindpåverkan och ge skugga. Det finns reningskrav på det dagvatten som kommer från våra vägar och här utgör grönyttorna en stor resurs både vad gäller rening och fördröjning.

Flera av våra vanligaste stadsträd har de senaste åren drabbats av olika sjukdomar. Bästa framtidssäkringen är att plantera en mångfald av trädarter och sorter. En variation i växtvalet ger också större möjlighet att få kvaliteter avseende blomning, höstfärg och vinterkvalitet i hela staden.

I Mölndals stad finns en stark ambition att verka för hållbara transporter. En del av detta är att höja attraktiviteten för cykel som transportmedel. I vissa fall kan det vara aktuellt med vegetationsåtgärder till exempel läplantering för att reducera vind. I andra fall så går det kanske att integrera och bibehålla den rekreativa funktionen i parkerna även med ett nyanlagt cykelstråk.

Planeringsprinciper

I anslutning till gator och vägar används träd för att skapa vackra och tydliga gaturum där stadsklimatet förbättras.

En mångfald av trädarter och sorter ska användas.

Träd ska planeras in och ges utrymme i ett tidigt skede. Det är viktigt att ge träden tillräckligt med plats både ovan och under mark.

Vid högtrafikerade gator ska det finnas grönytor för rening av dagvatten från trafikområdet.

Attraktiviteten för cykel som transportmedel ska höjas genom välskötta planteringar och grönområden vid sidan av cykelbanan.

Gång och cykelväg längs Göteborgsvägen

Träd och vegetation som fungerar både för att fördröja och rena dagvatten, som stadsbyggnadselement, för att reglera lokalklimatet och verkar trafikreglerande

Stadsdelscentrum och aktivitetsplatser

Varje stadsdel ska ha ett attraktivt stadsdelscentrum där människor kan mötas samt ett varierat utbud av aktivitetsplatser

Stadsdelscentrum

Allmänna platser som torg, parker och olika aktivitetsplatser är viktiga mötesplatser. Dessa platser är extra viktiga för de som är begränsade i sin möjlighet att röra sig utanför sin närmiljö, så som barn, äldre och ekonomiskt utsatta. Att det finns offentliga mötesplatser där olika grupper kan mötas är viktigt ur en demokratisk synpunkt.

Ett välfungerande stadsdelscentrum bör ha en allmän plats, ett torg eller en park som fungerar som mötesplats med sittplatser och gärna planteringar. Det kan finnas en livsmedelsaffär och gärna flera butiker. Tillgången till kollektivtrafik är viktigt. I stadens stadsdelscentrum bör gestaltningen vara genomarbetad och valen av material vara av hög kvalitet. En hög skötselnivå bör eftersträvas.

Alla stadsdelar utom västra Kållerred har en plats man kan kalla stadsdelscentrum. En del stadsdelscentrum behöver dock utveckla sina allmänna

Bifrost centrum

ytor för att fungera som attraktiva stadsdelscentrum. Hällesåker saknar ett stadsdelscentrum men är ingen egen stadsdel enligt den aktuella uppdelningen. Hällesåkers stadsdelscentrum är ändå utpekade som en brist på kartan då det bedömts som en plats som där ett stadsdelscentrum bör finnas.

Aktivitetsplatser

Den vanligaste typen av aktivitetsplatser är lekplatser men hit räknas också till exempel hundrastgårdar, utegym, bostadsnära odling och badplatser. Aktivitetsplatserna är jämt fördelade över staden men saknas helt i Heljered och Åby Stallbacke. Även lekplatserna är jämt fördelade men stadsdelslekplatser saknas i Balltorp, Krokslätt, Forsåker-Kikås och Västra Kållerred. I västra Kållerred finns det gott om mindre lekplatser men stadsdelslekplats och övriga aktivitetsplatser saknas delvis eller helt.

Tillgången till både badplatser, motionsspår och vandringsleder är god. Utegym finns vid alla elljusspår men saknas i Eklanda. Hundrastplatserna är jämt fördelade över staden men saknas i Eklanda och västra Kållerred. Bostadsnära odling på allmän plats finns i Lindome, Kållerred och Åby.

Planeringsprinciper

Varje stadsdel ska ha ett attraktivt stadsdelscentrum

Alla stadsdelscentrum ska ha en god gestaltning och hög skötselnivå

Varje stadsdel ska ha en stadsdelslekplats

Varje stadsdel ska ha ett varierat utbud av aktivitetsplatser

Stadsdelar och stadsdelscentrum

Eklanda

1. Eklanda torg

Toltorp- Bifrost

2. Bifrostcentrum

Krokslätt

3. Krokslättis torg

Centrala Mölndal

4. Åby centrum
5 Mölndals innerstad
6. Jungfruplatsen

Åbro-Balltorp

7. Peppareds torg

Lackarebäck

8. Stensjö centrum

Forsåker-Kikås

9. Gamla torget

Rävekärr

10. Rävekärrens centrum

Västra Kålleröd

11. saknas

Östra Kålleröd

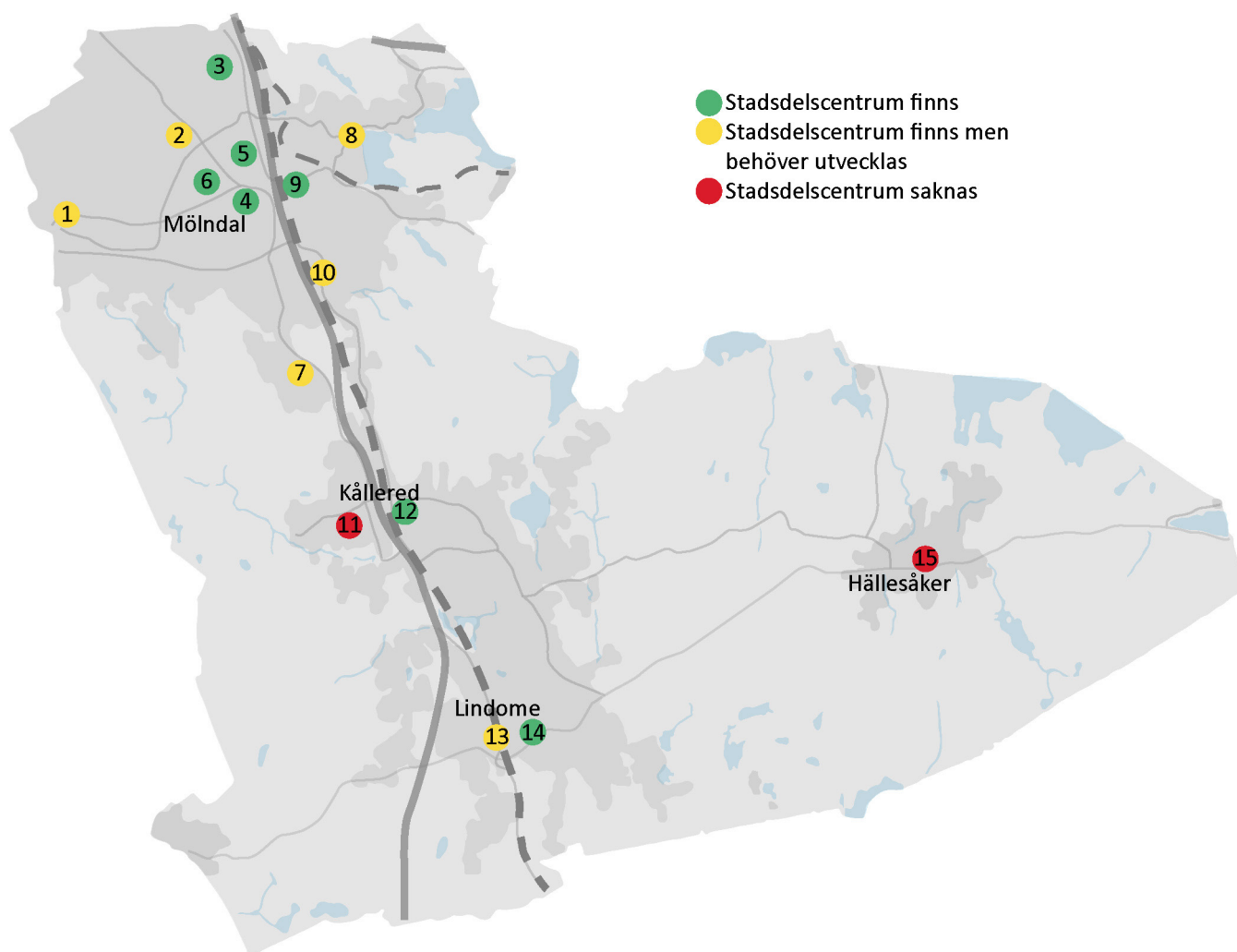
12. Kålleröd centrum

Västra Lindome

13. Lindome station

Östra Lindome

14. Lindome centrum
15. saknas

Karta över indelningen av stadsdelar och stadsdelscentrum

Definition och förklaringar till stadsdelscentrum och olika aktivitetsplatser

I de stadsdelsvisa fördjupningarna och i kartsystemet finns stadsdelscentrum och aktivitetsplatser utpekade och beskrivna. Här nedan finns en förklaring av begreppen.

Stadsdelscentrum

En mötesplats som består av ett allmänt torg eller en park. Det bör finnas en livsmedelsaffär. Tillgången till kollektivtrafik är viktigt.

Näridrottsplats

En plats avsedd för spontanidrott och lek. Det bör finnas möjlighet för olika typer av idrott. Fungerar som samlingsplats i området och har sittplatser, grillplats och planteringar.

Stadsdelslekplats

En lekplats som det är värt att göra en utflykt till. Här bör finnas klätterställningar med lite mer utmaningar för de större barnen och lekutrustning som till exempel gungdjur och balansbommar som passar det mindre barnen. Det ska finnas bord och bänkar.

Kvarterslekplats

En lekplats för både de små och de lite större barnen. Det bör finnas gungor, klätterställning och gärna en rejäl gräsyta för bollspel. De flesta lekplatserna i Mölndal är kvarterslekplatser

Närlekplats

En lekplats för de allra minsta barnen med sandlåda och sittplatser för de vuxna. Ibland kan det finnas ett litet lekhus eller några gungdjur.

Badplats

En plats iordninggjord för bad där det kan finnas bryggor, toaletter, livräddningsutrustning, bänkar, grillplats mm

Hundrastgård

Ett inhägnat område där hundar kan springa fritt. Sittplatser bör finnas.

Odling

Odlingar i olika storlek, kan vara både kolonilotter och bostadsnära odling i pallkragar.

Motionsplats/utegym

En plats med motionsredskap, gärna i trivsamma omgivningar med sittplatser och grönska.

Övriga små spontanidrottsplatser

Boule, tennis, beachvolleyboll, frisbeegolf, skate med mera. Platserna bör ha sittplatser och en trivsam grön miljö.

Hälsans stig, natur och kulturstigar etc

Olika slags markerade promenader och vandringsleder.

Fortsatt arbete

Arbetet med grönplanen kommer att fortsätta genom fortlöpande uppdatering av stadsdelsfördjupningarna och kartsikt.

Ett åtgärdsprogram kommer att tas upp för beslut i tekniska nämnden varje år. Programmet bygger på de förslag som kommit fram i stadsdelsfördjupningarna där skötselpersonalen bidragit med sin kunskap och invånarnas synpunkter tagits till vara. I programmet finns dels större åtgärder som utförs med hjälp av tekniska nämndens investeringsmedel men också mindre åtgärder som planeras in i driften hos stadsmiljöavdelningen.

Grönplanen kommer att utgöra en grund i samarbetet med andra förvaltningar. Exempel på det är samverkan med naturvårdsplanen som bland annat sker genom stadens naturvårdsplanegrupp. Grönplanen kan också vara en grund för en samverkan med Kultur o fritidsförvaltningen gällande frågor om fritidsaktiviteter och utveckling i områden med samhällsarbete. Grönplanen utgör ett stöd i dialogen med skolförvaltningen gällande frågor om skolskogar och grönområden i anslutning till skolor och förskolor.

Grönplanen kommer att vara ett underlag för alla som arbetar med frågor som rör allmän plats och där riktvärdena och planeringsprinciperna är vägledande för beslut som tas. Det kan handla om detaljplaner och exploatering men också om mindre projekt som påverkar gröna värden. Grönplanen är ett planeringsunderlag för översiktsplanen.

Grönplanen fungerar även som ett kunskapsunderlag som kan användas för att sprida information om de gröna värden men också om de parker, torg och naturområden som finns.

Stadsparken med bygget av Mölndals innerstad i bakgrunden

Blomsterprakt i Stadsparken

Angränsande planer och dokument

Det finns ett antal lagar, konventioner och andra dokument som reglerar kommunens skyldighet att skydda, planera och ha en strategi för sin grönsstruktur. Förutom en rad kommunala dokument finns det regionala, nationella och internationella dokument att ta hänsyn till. Här nedan kommer en kort förklaring till de viktigaste.

Internationella, nationella och regionala dokument

Agenda 2030

I Agenda 2030 har världens länder antagit 17 globala hållbarhetsmål som ska uppnås till 2030. Målen syftar bland annat till att skydda vår planet och dess naturresurser. Ekosystemtjänster har en central roll i detta arbete. De 17 globala hållbarhetsmålen har formulerats med utgångspunkt att ekosystem och deras tjänster är förutsättningar för att uppnå målen.

Europeiska landskapskonventionen

Konventionen fastslår att landskapet är en viktig del av människors livsmiljö. Förvaltningen och utvecklingen av landskapen betonas och medlemsländerna förbinder sig att kartlägga, värdera och utarbeta mål för sina egna landskap över hela sitt territorium.

Konventionen om biologisk mångfald

FN har antagit en global strategisk plan för biologisk mångfald till 2020. Vid FN-mötet 2010 resulterade den i Nagoyaprotokollet och de tjugo så kallade Aichimålen. Huvudmålet är att vi måste bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald för att därigenom säkra fungerande ekosystem som i sin tur kan säkra människans behov av ekosystemtjänster.

Boverkets riktlinjer

Boverket menar att 300 meter är att betrakta som ett maxavstånd för att det ska räknas som bostadsnära natur. Forskning har visat att 300 meter är ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta.

En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster

För att uppfylla FN:s och EU:s mål har Sveriges riksdag antagit en strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I propositionen lyfts grön infrastruktur fram som ett ramverk för arbetet med biologisk mångfald i ett landskapsperspektiv.

Folkhälsomålen

För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet ska särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt vid barns, ungdomars och äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

Friluftsmål

Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att med allemansrätten som grund ge stöd åt människors möjligheter att vistas i natur- och kulturmiljöer och utöva friluftsliv. Det gäller inte minst för möjligheterna till rekreation nära den egna bostaden.

Kulturminneslagen

Anger att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Socialt värdefull och tätortsnära natur kan säkerställas genom bestämmelser om fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Till byggnadsminnen räknas också parker och trädgårdar.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

De globala målen - Agenda 2030. Bildkälla UNDP

Miljöbalken

I MB regleras bland annat att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och att den biologiska mångfalden bevaras. Här står också att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Nationella miljö kvalitetsmål

Det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* säger att städer och tätorter ska utgöra en god och hälsosam miljö och fastslår bland annat att kulturhistoriska och estetiska värden i park och naturmark ska tillvaratas.

Naturreservat och Natura 2000

Naturreservat är den mest använda skyddsformen i Västra Götalands län. Länsstyrelsen beslutar om de flesta naturreservaten, men även kommunerna har den möjligheten. Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden som skyddas inom EU. Nätverket skapades för att hejda utrotningen av djur och växter och för att förhindra att deras livsmiljöer försvinner.

Plan och bygglagen

I PBL regleras att planeringen av staden ska ge en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder. Planeringen ska också ge en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper och ske genom en långsiktigt god hushållning.

Strandskydd

Syftet är att säkerställa allmänhetens förutsättningar för friluftsliv och samtidigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtarter både på land och i vatten.

Mölndals vision 2022

Mölndal är den hållbara staden där alla får chansen. Med mod och kreativitet förstärker vi Västsverige.

Strukturbild för Göteborgsområdet

En överenskommelse om att Göteborgsregionens medlemskommuner tar gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Bland annat fastslås att de gröna kilarna ska tas till vara och utvecklas för att stärka Göteborgsregionen som helhet. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt markanvändningen i mötet mellan tätortsområden och landsbygd och/eller grönområden.

Kommunala planer

Vision 2022

I visionen står bland annat att Mölndal ska vara en modig stad med en tydlig historia. En tillgänglig, levande stad där människor möts och upplever tillit och mångfald. Här ska finnas attraktiva bostäder, gemensamma mötesplatser där alla är välkomna och en grön livsmiljö med smidiga kommunikationer. Mölndal ska verka för en utveckling som är socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar.

Översiktsplan

En ny översiktsplan håller på att tas fram och beräknas vara antagen i början av 2019. Översiktsplanen sammanställer de viktigaste huvuddragen för grönstrukturen i Mölndal. Grönplanen är ett underlag till den nya översiktsplanen.

Miljömål

Förutom de nationella miljömålen har Mölndal antagit 20 stycken egna miljömål. I dessa står bland annat: *Till 2022 ska alla invånare i Mölndal ha tillgång till minst ett grönområde inom 300 m.*

Dagvattenstrategi

I dagvattenstrategin står bland annat att dagvatten ska ses och utnyttjas som en positiv resurs i stadsbyggandet. Utformningen ska integreras i den byggda och planerade miljön och styras av funktionella och estetiska principer samt i första hand omhändertas och renas nära källan.

Naturvårdsplan

Naturvårdsplanen ska ligga till grund för de avvägningar som görs i arbetet med stadens fysiska planering med syfte att uppnå ekologisk hållbarhet. Till skillnad från grönplanen hanterar Naturvårdsplanen hela stadens grönstruktur.

Kulturmiljövårdsprogram

Kulturmiljövårdsprogrammet lyfter fram att antal miljöer som speglar kommunens kulturhistoriska utveckling. Det tydliggör viktiga karaktärsdrag och presenterar rekommendationer gällande skötsel, underhåll och förändringar.

Begreppsförklaring

Allmän plats

Med allmän plats avses ett område som i en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. En allmän plats får inte mer än tillfälligtvis upplåtas för en enskild verksamhet. En allmän plats kan till exempel vara en gata, ett torg eller en park.

Biologisk mångfald

Variationsrikedom i naturen. Variationen kan utgöras av en mångfald av arter, genetisk variation inom en art, eller en variation av livsmiljöer på ekosystemnivå.

Ekosystem

En helhet av levande organismer och den fysiska miljön de lever i. de ingående beståndsdelarna i ett ekosystem påverkar varandra. Exempel på ekosystem kan vara en stubbe eller hela jordklotet.

Ekosystemtjänster

Funktioner hos ekosystem som gynnar människan. Det kan vara understödjande funktioner som behövs för att andra ska fungera; t.ex. näringscykler. Tillgodoseende av mat och material är en direkt funktion och pollinering eller luft- och vattenrening är reglerande funktioner. Kulturtjänster i form av estetiska och rekreationsvärden är också viktiga.

Friluftsliv

Ett samlingsbegrepp för fritidsaktiviteter som genomförs utomhus på ledig tid för att få naturupplevelse och fysiskt samt psykiskt välbefinnande.

Gröna kilar

Långsträckta sammanhängande grönområden som går in mot mitten av tätortsområdet. Kilarna fungerar som spridningskorridorer som hjälper till att bevara biologisk mångfald i och omkring städerna.

Grönstruktur

Grönstruktur är sammanhängande system av grönska. "Grönstruktur i städer och tätorter är, liksom bebyggelsestruktur och trafikstruktur, en överordnad struktur som består av ett nätverk av små och stora gröna områden av olika karaktär och funktion" >> Boverket 1999

Konvention

Avtal mellan flera länder som kan gälla regionalt eller globalt.

Nyckelkodsområden

En finare geografisk indelning som gör det möjligt att redovisa statistik för delområden i en kommun.

Pollinatör

Djur (vanligen insekter) som för över pollen mellan växter så att dessa befruktas.

Skelettjord

En teknik som utvecklats för att skapa goda förutsättningar för träd som planteras i en hårdgjord miljö. Kan också fungera som ett underjordiskt magasin för dagvatten och bidra med fördröjning och rening.

Tätortsnära natur

Natur nära tätort (minst 200 invånare) med god tillgänglighet och som besöks av många.

Bräcka lekplats

Källor och lästips

Boverket, (2007) *Bostadsnära natur – inspiration och vägledning*,

Boverket (2010) *Mångfunktionella ytor – Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur*,

Boverket (2010) *Låt staden grönska – Klimatanpassning genom grönstruktur*,

Boverket (2013) *Planera för rörelse*

Boverket (2017) *Naturens tjänster i staden*

Grahn, P., Mårtensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P. & Ekman, A. (1997) *Ute på dagis*. Stad & Land nr. 145, Movium, Alnarp.

Fjortoft, I. (2004) Landscape as Playscape: The Effects of Natural Environments on Children's Play and Motor Development. *Children, Youth and Environments* 14 (2), 21-44

Forskningssammantällning om vikten av urban natur från Movium

Jansson, M., Persson, A., & Östman, L., (2013) *Hela staden – Argument för en grönblå stadsbyggnad*, Stad & Land nr 183, Movium

Kairos Future, *Husqvarna Global Garden Report*,

Keane, Å. & Stenkula, U., (2014) *Ekosystemtjänster i stadsplanering - en vägledning*, C/O City, Vinnova & Arqforsk

Naturvårdsverket, (2015) *Friluftsliv för alla*, rapport 6700

Naturvårdsverket, (2015) *Guide för värdering av ekosystemtjänster*, rapport 6690

Potwarka, L.R., Kaczynski, A.T. & Flack, A.L.(2008). Places to play: association of park space and facilities with healthy weight status among children. *Journal of Community Health* 33(5), 344-350.

Rosenblatt, N.J., Kweon, B.-S. & Maghelal, P. (2008). The street tree effect and driver safety. *ITE Journal on the web*. February 2008, 69-73

Statens folkhälsoinstitut, (2009) *Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*,

